

El llenguatge

Una caixa de cabals

N'hi ha que encara confonen el substantiu cabal amb l'adjectiu cabdal, cosa que els fa dir —tal com acabem de llegir— «una caixa de cabdals» («empotrada» a la Paret, hi afegeixen).

Com hem dit, cabdal no és sinó un adjectiu, que usem amb el mateix valor que principal, eminent o capital, adjectius als quals cal recórrer si ens importa la seva equivalència en castellà. Diem, així, un fet d'importància cabdal, la idea cabdal de la seva doctrina, un escriptor cabdal de la Renaixença. Que capital, que és un dels seus equivalents, sigui alhora usat com a nom i com a adjectiu no vol pas dir que cabdal hagi de reunir aquesta doble categoria gramatical.

I com a equivalent del substantiu del castellà «caudal» posseïm la forma cabal, que és la que usem, per tant, en el grup nominal, o si es vol, dit altrament, nom compost, caixa de cabals, ja que cabal significa «béns, hisenda» i, usat en plural, diners. Existeix, també, l'expressió cabal de sang, usada per a designar la riquesa que consisteix en ramats de bestiar. I, encara, usem el substantiu cabal per a designar la quantitat d'aigua que baixa per un riu, que raja d'una font, que sorgeix d'una deu, etc. En aquest darrer cas la Gran Enciclopèdia Catalana ha reduït l'ús del mot cabal a terme especialitzat de metrologia, és a dir, de la ciència del mesurament, però creiem que és, segurament, una reducció o especialització poc encertada. Res no ens ha de privar d'usar el substantiu cabal en el llenguatge comú, per a referir-nos en termes generals a l'aigua que porta un riu, sense la precisió pròpia de la metrologia.

Antigament, en castellà, es feia servir també la forma «cabal» com a substantiu, substituïda progressivament per «caudal». Avui, la forma castellana «cabal» és més aviat usada com a adjectiu, en el qual cas s'ha de traduir, en català, per just, rodó, sencer, enter, íntegre, etc. I traduiríem la frase «No está en sus cabales» per No hi és tot.

La caixa forta on guarden els diners els qui en tenen molts és, doncs, ja caixa de cabals, que a cops s'installa encastada (no «empotrada») a la paret. Els qui no tenen caixa de cabals, el que solen tenir encastat és simplement un armari.